

НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ НАУК УКРАЇНИ
НАУКОВО-ДОСЛІДНИЙ ЦЕНТР ІНДУСТРІАЛЬНИХ ПРОБЛЕМ РОЗВИТКУ

ГЛІЗНУЦА МАРІНА ЮРІЇВНА

УДК 338.12

**УПРАВЛІННЯ РОЗВИТКОМ ІННОВАЦІЙНОГО ПОТЕНЦІАЛУ УКРАЇНИ ТА ЇЇ
РЕГІОНІВ**

Спеціальність 08.00.03 – економіка та управління
національним господарством

АВТОРЕФЕРАТ
дисертації на здобуття наукового ступеня
кандидата економічних наук

Харків – 2019

Дисертацією є рукопис.

Роботу виконано в Національному технічному університеті «Харківський політехнічний інститут», Міністерство освіти і науки України

Науковий керівник: доктор економічних наук, професор
Перерва Петро Григорович,
Національний технічний університет
«Харківський політехнічний інститут»,
завідувач кафедри організації виробництва та управління персоналом.

Офіційні опоненти: доктор економічних наук, професор,
Хамініч Світлана Юрївна,
Дніпровський національний університет
імені Олеся Гончара,
професор кафедри економічної теорії і маркетингу;

кандидат економічних наук
Шликова Вікторія Олександрівна,
Науково-дослідний центр індустріальних проблем
розвитку НАН України, старший науковий співробітник
відділу промислової політики та енергетичної безпеки

Захист відбудеться «3» липня 2019 року о 13⁰⁰ годині на засіданні спеціалізованої вченої ради, шифр Д 64.251.01 у Науково-дослідному центрі індустріальних проблем розвитку НАН України за адресою: 61166, м. Харків, пров. Інженерний, 1а, ауд. 505.

З дисертацією можна ознайомитись у бібліотеці Науково-дослідного центру індустріальних проблем розвитку НАН України за адресою: 61166, м. Харків, пров. Інженерний, 1а.

Автореферат розісланий «3» червня 2019 р.

Вчений секретар
спеціалізованої вченої ради

О. М. Красносова

ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА РОБОТИ

Актуальність теми. На сьогодні в Україні не відбулося суттєвого розвитку національної інноваційної системи. Починаючи з 2000 р. питома вага суб'єктів господарювання, що впроваджували інновації, щорічно коливається в межах 8–15 % від їх загальної кількості. Україна у 2018 р. за глобальним індексом інновацій розташувалась у групі країн із доходом нижче за середній та посіла 43 місце серед 126 країн світу.

Такий стан розвитку національної інноваційної системи тісно пов'язаний з відсутністю методичного забезпечення управління розвитком її інноваційного потенціалу.

Інноваційний потенціал відображає здатність економіки та промислових комплексів регіонів країни до зміни своїх параметрів для раціонального використання наявних економічних можливостей, що спрямовані на якісно новий рівень розвитку.

У дослідженнях сутності та ролі інноваційного потенціалу і технологій його використання на державному та регіональному рівнях є вагомим напрацювання. Значний внесок у цю проблематику зробили такі відомі вчені, як: Е. Брукінг, П. Друккер, Л. Едвінсон, М. Кастельс, М. Мелоун, П. Самуельсон, Б. Санто, Р. Солоу, Ф. Хайєк. Вітчизняну школу досліджень з питань управління розвитком інноваційного потенціалу країни та її регіонів створено трудами: Л. Антонюка, П. Бубенка, В. Гейця, М. Кизима, О. Лапко, І. Матюшенка, П. Перерви, В. Семиноженка, С. Хамініч, у наукових працях яких висвітлені питання науково-технічної політики, трансферу інноваційних технологій, визначення потенціалу та факторів впливу на інноваційний розвиток економічних систем.

Подальші дослідження стосуються таких нерозкритих питань, як зв'язок інтелектуального капіталу з механізмами управління інноваційним розвитком, оцінюванням інноваційного потенціалу держави та її регіонів. Таким чином, наявність комплексу недостатньо досліджених проблем обумовила актуальність вибору теми дисертації, її мету, завдання та зміст.

Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами. Дисертацію виконано згідно з планами науково-дослідних робіт Національного технічного університету «Харківський політехнічний інститут» за темами, які фінансуються МОН України як фундаментальні дослідження, а саме: «Розробка організаційно-економічного механізму трансферу технологій» (ДР № 0108U001455), де автором розроблено концептуальні положення щодо створення та споживання технологічних інновацій; «Формування організаційно-економічного механізму моніторингу діяльності» (ДР № 0111U002284), де здобувачем розроблено підхід до інформаційного забезпечення моніторингової системи.

Результати дисертаційного дослідження були також складовою частиною наукових розробок Північно-Східного наукового центру НАН і МОН України за науково-дослідною темою «Шляхи та методи використання науково-освітнього потенціалу регіонів для прискорення інноваційного розвитку національної економіки» (ДР № 0114U001455), у рамках якої автором розроблено методичні

положення щодо оцінювання інноваційного потенціалу України та її регіонів і бенчмаркінгового аналізу складових інноваційного розвитку.

Мета і завдання дослідження. Метою роботи є розробка теоретико-методичного забезпечення та практичних рекомендацій щодо управління розвитком інноваційного потенціалу економіки України та її регіонів.

Для досягнення поставленої мети в дисертаційній роботі поставлено та вирішено такі завдання:

- визначити стан і динаміку розвитку інноваційного потенціалу в Україні та провести оцінювання стану інноваційного потенціалу регіональних промислових комплексів;
- узагальнити наукові підходи до визначення складових інноваційного потенціалу, виявити наявність зв'язку між поняттями «інноваційний потенціал» та «інтелектуальний капітал»;
- скласти класифікацію видів інтелектуального капіталу;
- провести оцінювання інтелектуального капіталу як ресурсу нарощування інноваційного потенціалу країни та її регіонів;
- удосконалити структурно-логічну модель управління інноваційним розвитком регіонів України;
- визначити структуру та зміст оцінювальної та управлінської складових механізму управління інноваційним потенціалом країни та змоделювати процес управління інноваційним розвитком промисловості.

Об'єктом дисертаційної роботи є процес управління розвитком інноваційного потенціалу економіки України та її регіонів.

Предметом дослідження є теоретико-методичні підходи та прикладні аспекти управління формуванням складових інноваційного потенціалу України та її регіонів.

Методи дослідження. У дисертаційній роботі використано загальні методи пізнання, такі як наукової абстракції, історичного аналізу, теоретичного узагальнення – для виокремлення та узагальнення наукових концепцій щодо сутності та змісту інноваційного потенціалу. В основу методів дослідження покладено системно-аналітичний підхід до вивчення економічних явищ і процесів. З метою розв'язання окремих задач використано такі методи: контент-аналізу та синтезу – для уточнення понятійного апарату та концептуальних положень; групування і систематики – для визначення показників оцінки інноваційного потенціалу і рівня науково-технічного розвитку регіонів; логіко-структурного моделювання – для розкриття зв'язків між факторами впливу на ефективність використання інтелектуального капіталу як складової формування інноваційного потенціалу; економіко-математичного моделювання – для оцінки рангового порядку розміщення регіонів за рівнем інтегральних показників стану інноваційного потенціалу в програмах реалізації регіональної інноваційної політики; візуально-графічний – для ілюстрації сутності досліджуваних проблем і висновків щодо їх вирішення.

Інформаційною базою дослідження стали Закони України і Постанови Кабінету Міністрів України, матеріали Державної служби статистики, наукові праці вітчизняних і зарубіжних учених із тематики управління розвитком інноваційного потенціалу в економічній діяльності держави та її регіонів. У дисертації також

використано нормативні матеріали органів місцевої влади, аналітичні звіти профільних наукових установ із питань інноваційного розвитку, міжнародні стандарти з оцінювання рівня інтелектуального капіталу, результати наукових досліджень, що виконані автором особисто, ресурси мережі Інтернет.

Наукова новизна одержаних результатів полягає у такому:

удосконалено:

- методичний підхід до визначення стану інноваційного потенціалу країни, який, на відміну від наявних, ґрунтується на гармонійному поєднанні інноваційно-радикальної та еволюційної моделей розвитку економічних систем, що дало змогу визначити логіку та порядок оцінювання інноваційного потенціалу економіки України та її регіонів;

- методичний підхід до оцінювання інноваційного потенціалу промисловості регіонів України, який відрізняється від наявних групуванням регіонів країни виходячи зі стану їх економічних систем методами кластерного, економетричного та дискримінантного аналізу, що дає змогу визначити межі кластерів і дати характеристику регіонам із низьким, середнім і високим рівнями розвитку інноваційного потенціалу;

отримали подальшого розвитку:

- методичний підхід до оцінювання інтелектуального капіталу як ресурсу нарощування інноваційного потенціалу країни та її регіонів, який, на відміну від наявних, містить у підґрунті процес накопичення інтелектуального капіталу як шляхом реалізації вітчизняних науково-технічних розробок, так і за рахунок залучення зовнішніх інноваційних технологій, що дає можливість визначити фактори зовнішнього впливу у процесі формування програм інноваційного розвитку економічних систем;

- визначення структури та змісту оцінювальної та управлінської складових механізму управління інноваційним потенціалом країни, яке відрізняється від наявних використанням інструментарію процесного підходу та бенчмаркінгу, що забезпечує побудову сукупності структурно-логічних моделей управління інноваційним розвитком промисловості України та її регіонів;

- змістовне наповнення та визначення залежності між поняттями «інноваційний потенціал» та «інтелектуальний капітал», що, на відміну від усталених трактувань, враховують організаційну складову та розширюють вибір напрямів удосконалення механізму управління інноваційним потенціалом економічних систем;

- класифікацію видів інтелектуального капіталу, яка, окрім загально визначених, включає ознаки: «характер впливу на вартість активів суб'єктів господарювання» та «можливість відображення у фінансовій звітності», що створює підґрунтя для врахування впливу інтелектуального капіталу на інноваційний потенціал економічної системи.

Особистий внесок здобувача. Дисертаційна робота є самостійною завершеною науковою працею, результати якої одержані безпосередньо автором і знайшли своє відображення в наукових публікаціях. Внесок автора у наукові праці, що виконані у співавторстві, вказано у списку публікацій в авторефераті.

Практичне значення одержаних результатів полягає в тому, що їх застосування підвищує рівень знань управлінців і фахівців економічного профілю з питань сутності інтелектуального капіталу та його ролі в управлінні розвитком інноваційного потенціалу держави та її регіонів. Практичне значення має також інструментарій оцінювання інтелектуального капіталу й рекомендації щодо удосконалення управління інноваційним потенціалом країни та її регіонів.

Основні положення, висновки та рекомендації дослідження були використані в роботі Північно-Східного наукового центру НАН і МОН України (довідка № 01-07/104 від 05.04.2016 р.), «Харківського центру науково-технічної та економічної інформації» (довідка № 01-92 від 25.03.2016 р.), Департаменту з підвищення конкурентоспроможності регіону Харківської обласної державної адміністрації (довідка № 05-06/669 від 14.06.2016 р.).

Окремі положення та рекомендації дисертації використовуються у навчальному процесі НТУ «ХП» при викладанні дисциплін «Економіка інтелектуальної власності», «Управління інтелектуальною власністю», «Інноваційний менеджмент» (довідка від 09.10.2017 р.).

Апробація результатів дисертації. Основні положення і висновки дисертації обговорювалися й одержали позитивні відгуки на Міжнародних науково-практичних конференціях: «Економічні аспекти сучасних технологій управління в економіці, науці, освіті в XXI столітті в умовах фінансової кризи» (м. Харків, 2011 р.); «Особливості, проблеми і перспективи сучасних технологій управління в економіці, науці, освіті в XXI столітті» (м. Харків, 2013 р.); «Economics, Healthcare and Education in the modern World» (Польща, м. Ополе, 2013 р.), «Математичне моделювання процесів в економіці та управлінні проектами й програмами» (м. Коблево, 2015 р.); «Дослідження та оптимізація економічних процесів» (м. Харків, 2015 р.); «Стратегії інноваційного розвитку економіки України: проблеми, перспективи, ефективність» (м. Харків, 2015 р.); Міжнародній науково-практичній конференції аспірантів, молодих учених та науковців (м. Кременчук, 2016 р.); «Економічні проблеми сталого розвитку» (м. Суми, 2016 р.); II Міжнародній науково-практичній інтернет-конференції «Проблеми економіки, фінансів та управління експортно-імпортою діяльністю» (м. Львів, 2016 р.); «Перспективи розвитку економіки: теорія, методологія, практика» (м. Луцьк, 2016 р.); XII Міжнародній науково-практичній конференції «Дослідження та оптимізація економічних процесів», «Оптимум-2016» (м. Харків, 2016 р.); «Стратегії інноваційного розвитку економіки України: проблеми, перспективи, ефективність. Форвард-20017» (м. Харків, 2017 р.).

Публікації. Основні результати дослідження опубліковано у 24 наукових працях, з них 11 статей – у наукових фахових журналах і збірниках наукових праць, з них 4 статті – у виданнях, які включено до міжнародних наукометричних баз, 1 розділ – у колективній монографії, 12 тез – у матеріалах конференцій.

Структура і обсяг дисертації Дисертація складається з анотацій, вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних джерел, додатків. Загальний обсяг дисертації становить 252 сторінки. Робота містить 39 таблиць (з яких 10 таблиць займають 11 повних сторінок), 33 рисунки (з яких 7 займають 7 повних сторінок), список використаних джерел, додатки.

ОСНОВНИЙ ЗМІСТ ДИСЕРТАЦІЇ

У вступі обґрунтовано актуальність теми дисертаційної роботи, визначено мету, об'єкт, предмет і завдання дослідження, сформульовано основні положення наукової новизни та практичне значення отриманих результатів, подано інформацію щодо апробації та впровадження результатів дисертації.

У першому розділі **«Теоретико-методичні аспекти дослідження інноваційного потенціалу як основи розвитку економічних систем»** проаналізовано сутність інноваційного потенціалу й узагальнено методичні підходи щодо оцінювання його складових; наведено результати аналізу теоретичного підґрунтя визначення інтелектуального капіталу як фактора прискорення економічного зростання; досліджено новітні методи, що використовуються в управлінні інноваційним розвитком країн світу та їх регіонів.

Економічний розвиток провідних країн світу у теперішній час здебільшого залежить не від наявності, обсягів і рівня освоєння матеріальних виробничих ресурсів, фінансів і використовуваних земель, а від наявності та рівня інноваційних розробок, а також інтенсивності їх впровадження в національному господарстві. Перехід до інноваційного типу економіки має величезне значення для загального розвитку національного господарства. Але водночас цей процес відкриває не тільки перспективні можливості, але й створює певні труднощі та проблеми на шляху його реалізації. В таких умовах особливої важливості набувають ефективність, надійність і безпечність функціонування механізмів управління інноваційним розвитком, що, своєю чергою, потребує мобілізації науково-технічного, соціально-економічного, гуманітарного й інтелектуального потенціалів, усвідомлення суспільством невідкладності та важливості цих завдань, забезпечення активної комунікації органів влади і суспільства.

Активізація інноваційної діяльності виступає необхідною умовою подальшого якісного і кількісного розвитку національного господарства, і в цьому контексті розвиток і становлення в країні потужного інноваційного потенціалу як одного з факторів економічного зростання набувають важливого самостійного значення.

Дослідження наукових трактувань сутності економічної категорії «інноваційний потенціал» в контексті аналізу економічних систем, що належать до різних ієрархічних рівнів управління і використовують комплекси різних ресурсів для розробки та впровадження інновацій, дозволило запропонувати таке його визначення: інноваційний потенціал – це готовність, можливість і здатність економічної системи використовувати всі наявні ресурси для здійснення ефективної інноваційної діяльності.

На підставі проведеного аналізу різних підходів до оцінки інноваційного потенціалу економічних систем розроблено науковий підхід до визначення стану інноваційного потенціалу економічної системи (рис. 1).

Визначено відмінності між інноваційним (ІІ), інтелектуальним (ІІП) та науково-технічним (НТ) потенціалами. ІІ та ІІП включають соціальну й інноваційну компоненти. Визначено залежність між поняттями ІІ та ІІП, що розширює вибір напрямів удосконалення механізму управління інноваційним потенціалом економічних систем.

Рис. 1. Методичний підхід до визначення стану інноваційного потенціалу економічної системи

На підставі розробленої бінарної структурно-логічної моделі визначено, що внутрішні взаємодії між НТ і ІП спрямовані на пошук рівноваги в розподілі інвестицій між секторами економіки та регіонами.

Теоретично обґрунтовано нові ознаки класифікації видів інтелектуального капіталу: «характер впливу на вартість активів суб'єктів господарювання» та «можливість відображення у фінансовій звітності», що створює підґрунтя для врахування впливу інтелектуального капіталу на інноваційний потенціал економічної системи (табл. 1).

Таблиця 1

Класифікація видів інтелектуального капіталу

Ознака	Вид інтелектуального капіталу
Характер впливу на вартість активів суб'єктів господарювання	Стратегічний, який безпосередньо створює вартість і впливає на формування вхідного грошового потоку
	Генеруючий разовий дохід
	Потенційний, побічно впливає на вартість суб'єкта
	Запасний (резервний) інтелектуальний капітал
Можливість відображення у фінансовій звітності	Відображається в офіційній фінансовій звітності
	Не відображається в офіційній фінансовій звітності

Обґрунтовано, що ІІ економічних систем формується, розвивається та використовується не як адитивна система, а шляхом забезпечення синергетичної взаємодії його складових. В цьому контексті процес інноваційного розвитку має розглядатися як довга хвиля створення доданої вартості, де нерівновагу формують як еволюційні зміни, так і інноваційно-радикальні трансформації в економіці й суспільстві.

Таке наукове бачення інноваційного розвитку дозволило розробити модель визначення напрямів інноваційно-радикальних змін (ІРЗ) в регіонах країни на засадах бенчмаркінгу, який розглядає можливості та ресурси як ядро конкурентних позицій економічної системи регіонів країни. Розроблено структуру завдань ІРЗ-бенчмаркінгу для регіонів, в якій оцінювання ІІ методом бенчмаркінгу доповнюється орієнтацією на методи управління проектами технологічного оновлення. Стратегія інноваційного розвитку країни та її регіонів включає прогнозування потреб в інноваційній продукції.

У другому розділі – **«Інноваційний розвиток країни та її регіонів за умов використання інтелектуального та науково-технічного потенціалів»** – узагальнено зарубіжний досвід розвитку ІІ економічних систем; визначено тенденції динаміки інноваційного розвитку та використання інтелектуального капіталу в Україні; досліджено резерви ефективного використання складових ІІ України та її регіонів.

У роботі проаналізовано й узагальнено практичний досвід країн світу щодо розвитку ІІ. За результатами дослідження встановлено, що в США та країнах Європи (Франції, Іспанії, Словенії, Польщі, Німеччині, Болгарії) ефективно використання інтелектуального капіталу розглядається як стратегічний фактор активізації інноваційної діяльності на основі нарощування ІІ. У цих країнах широко розповсюджено проведення заходів щодо оцінювання інтелектуального капіталу суб'єктів господарювання, які здійснюють різні види економічної діяльності. Таке оцінювання є складовою процедурно-процесної технології управління розвитком інтелектуального капіталу. В розглянутих країнах інтелектуальний капітал суттєво впливає на формування та ефективно використання ІІ, що передбачається як одна з основних цілей створення національних інноваційних систем і розбудови інституціонального та інфраструктурного забезпечення її функціонування. На основі проведеного дослідження запропоновано включати оцінку розвитку інтелектуального капіталу (ІК) суб'єктів господарювання, що діють у певному регіоні, до кола функціональних завдань регіональної інноваційної системи.

Науково-практичні знання, отримані під час вивчення зарубіжного досвіду, мають для України вагомим значенням і можуть бути використані в управлінні розвитком інтелектуального капіталу. Інший аспект залучення досвіду країн світу полягає в удосконаленні методичних підходів до його оцінювання. Зарубіжні фахівці приділяють значну увагу вивченню структури ІК, виділяючи 6–7 складових, але найчастіше розглядають такі три складові: людська, структурна та капітал взаємодій.

Визначено, що інноваційний процес в Україні в останні роки зазнав гальмування, а зміни значень показників (обсяг виробництва нової продукції, витрати на інновації, операції зовнішньоекономічної діяльності) характеризуються

нестабільною динамікою. При цьому інноваційна продукція в пропорційному відношенні ще утримує свої позиції, тоді як впровадження нових технологій знаходиться на дуже низькому рівні, а їх динаміка досить нерівноважна. Так, з 25 регіонів за 7 років 12 показали незначне зростання, 10 – падіння, і лише 3 регіони – відносну стабільність.

На підставі проведеного аналізу динаміки інноваційної діяльності в Україні та її регіонах встановлено, що її тенденції не відповідають загальносвітовим параметрам. Так, у 2015 р. порівняно з 2014 р. кількість упроваджених технологічних процесів у промисловості України скоротилася більше, ніж на 30 %. Зростання цього показника у 2016–2017 рр. на 1,4 % несуттєво вплинуло на покращення ситуації у сфері інноваційної діяльності. У 2014 р. кількість підприємств та організацій України, які займалися створенням і використанням передових технологій та об'єктів права інтелектуальної власності, а також використанням раціоналізаторських пропозицій, становила 1757, з яких понад дві третини – промислові підприємства. Протягом звітнього року передові технології створювали 106 підприємств, з яких 28,3 % зосереджено у м. Києві, 16,0 % – у Харківській, по 7,5 % – у Дніпропетровській та Івано-Франківській областях. Понад три чверті передових технологій використано представниками переробної промисловості. Визначені тенденції характеризують параметри динаміки інноваційної діяльності з незадовільної сторони. Спрямування інвестицій, в тому числі й прямих іноземних, не сприяє розвитку економіки країни шляхом активізації інноваційної діяльності.

Спираючись на припущення, що ІП країни та її регіонів використовується не повною мірою, й існують певні резерви (ресурси) прискорення інноваційного розвитку, у дисертації запропоновано такі методичні положення щодо визначення цих резервів.

1. ІП та його складові оцінюються на основі розрахунку безвимірних величин – інтегральних показників.

2. В процесі оцінювання визначаються основні складові ІП.

3. Для кожної складової ІП обираються й обґрунтовуються сукупності часткових показників, аналіз яких дозволяє отримати надійні оцінки реального стану ІП. До кола цих показників у роботі були включені ті, що характеризують інноваційну діяльність, стан матеріально-технічної бази для наукових і науково-технічних робіт, зовнішньоекономічну діяльність (рис. 2).

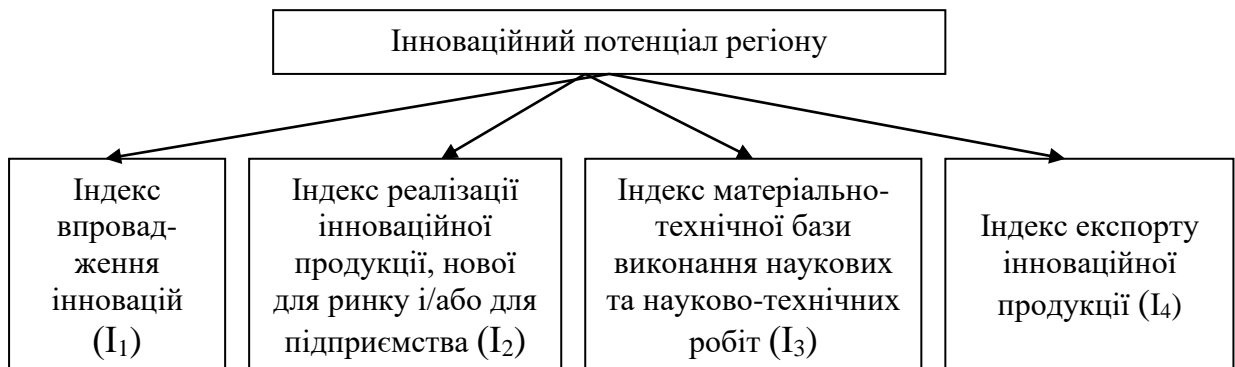

Рис. 2. Групування показників (індексів) ІП

4. Для оцінки складових ІІІ визначаються інтегральні показники на основі використання методів таксономічного аналізу.

5. Для кожного регіону визначаються рейтинги, що відповідають інтегральному показнику оцінки складових ІІІ.

6. Визначаються групи регіонів (класи), які мають близькі значення інтегральних показників оцінки складових ІІІ.

7. Ідентифікуються закономірності, що описують розподіл регіонів за встановленими класами й визначаються резерви поліпшення стану складових ІІІ в разі його міграції до класу регіонів, що мають вищі значення рейтингу.

За допомогою апробації розроблених методичних положень було встановлено, що використання ІІІ за всіма складовими несуттєво поліпшується. Водночас значні резерви розвитку ІІІ країни виявлено за такими його складовими, як впровадження інновацій, що потребує удосконалення процесів їх комерціалізації, та матеріально-технічна база виконання наукових і науково-технічних робіт, поліпшення якої неможливе без збільшення обсягів фінансування наукових розробок.

У третьому розділі – **«Методичне забезпечення управління інноваційним розвитком країни та її регіонів»** – розроблено структурно-логічну модель управління ІК на основі бенчмаркінгу; запропоновано методичний підхід щодо оцінювання стану ІІІ регіональних промислових комплексів для визначення основних завдань їх розвитку та визначено напрями удосконалення механізму управління інноваційним розвитком промислового комплексу України.

На сучасному етапі розвитку національного господарства України в стратегічному розвитку економіки регіонів, галузевих комплексів, а також суб'єктів економічної діяльності ІК набуває першорядного значення. У роботі запропоновано структурно-логічну модель використання бенчмаркінгу в управлінні ІК у промислових комплексах регіонів України (рис. 3).

Процес бенчмаркінгу включає обґрунтування вибору конкретних факторів і критеріїв конкурентоспроможності, релевантних для економічної системи; розробку достатньо надійних методів порівняння (оцінювання) ІК, який базується на використанні експертних оцінок і результатах відомчої аналітики, широкому спектрі досліджень статистичних даних. Впровадження методів порівняння інноваційних позицій особливо важливо для регіонів, які свій наявний ІІІ використовують неповно і з низькою результативністю.

Удосконалено управління розвитком ІІІ промислових комплексів регіонів України. На першому етапі визначається сукупність показників, які характеризують ІІІ промислових комплексів регіонів України й використовуються при підготовці проектів програм їх розвитку. Сформовано сукупність таких показників: обсяг наукових і науково-технічних робіт, виконаних власними силами наукових організацій (тис. грн); фінансування наукових і науково-технічних робіт (тис. грн); обсяг реалізованої інноваційної продукції за межами України (тис. грн); кількість підприємств, що реалізували інноваційну продукцію за межами України, (од.); кількість промислових підприємств, що впроваджували інновації (од.); кількість промислових підприємств, що реалізували інноваційну продукцію (од.); освоєно виробництво інноваційних видів продукції (од.).

На другому та третьому етапах на основі економіко-математичних моделей визначається вплив факторів на формування інтегральних оцінок розвитку складових ІІ.

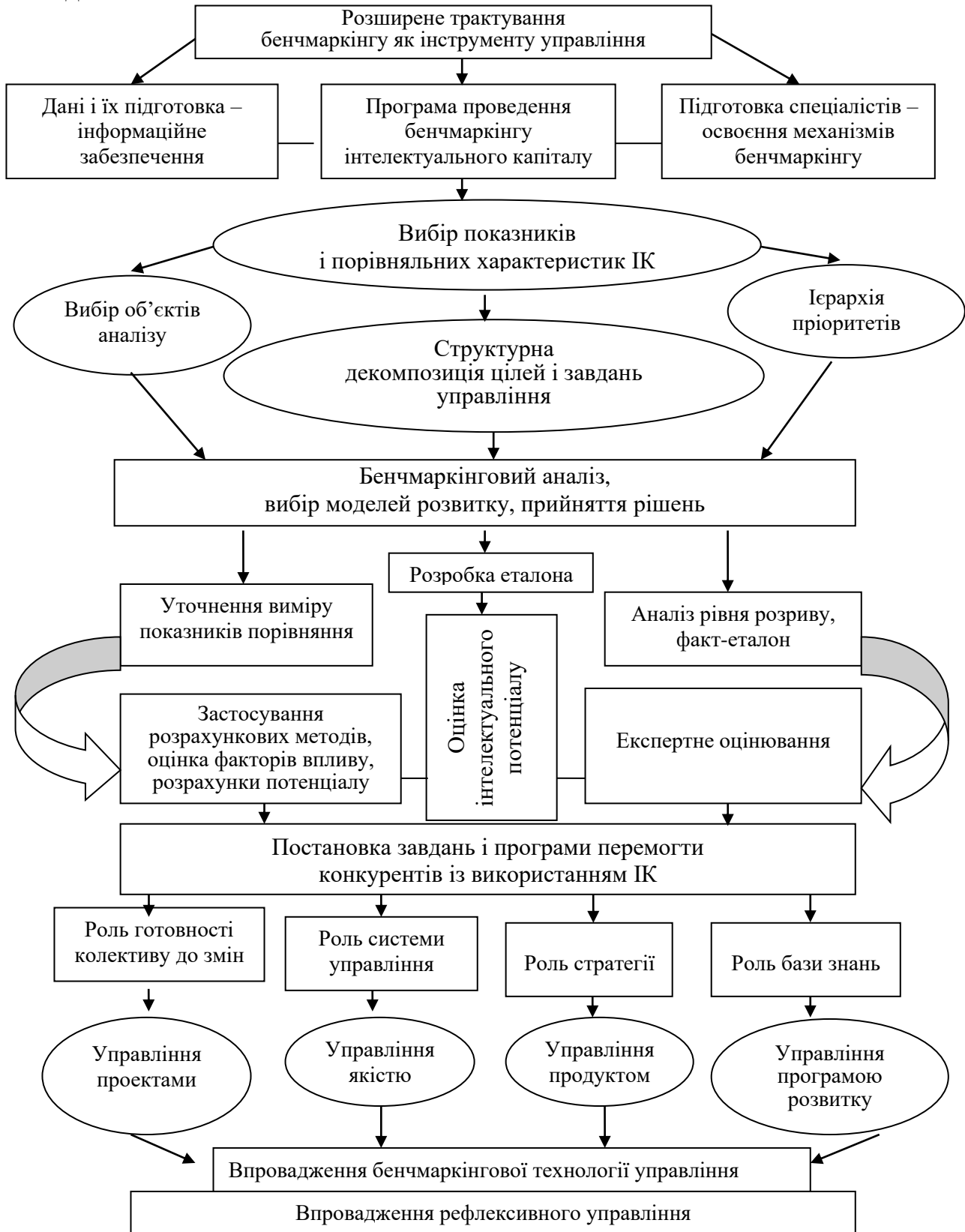

Рис. 3. Структурно-логічна модель використання бенчмаркінгу в управлінні ІК

Побудовано регресійні моделі, які відображують залежність інтегрального показника розвитку кожної складової ІІ від нормованих значень локальних показників. Нормовані значення знаходилися як відношення відповідних показників по регіонах до їх середніх рівнів по Україні.

Розроблені залежності складових ІІ від нормованих значень локальних показників (1–4) мають такий вигляд:

$$I_1 = 0,114001 + 0,002595 \cdot X_{1_01} + 0,083942 \cdot X_{2_01} + 0,071713 \cdot X_{3_01} + 0,034212 \cdot X_{4_01}, \quad (1)$$

де I_1 – індекс впровадження інновацій; X_{1_01} – нормоване значення кількості промислових підприємств, що впроваджували інноваційні процеси; X_{2_01} – нормоване значення кількості промислових підприємств, що впроваджували нові або вдосконалені методи обробки або виробництва продукції; X_{3_01} – нормоване значення кількості промислових підприємств, що освоювали виробництво інноваційних видів продукції; X_{4_01} – нормоване значення кількості промислових підприємств, що освоювали виробництво нових видів продукції для ринку.

$$I_2 = 0,112242 + 0,138829 \cdot X_{1_02} + 0,23 \cdot X_{2_02} + 0,12298 \cdot X_{3_02}, \quad (2)$$

де I_2 – реалізації інноваційної продукції, нової для ринку і/або для підприємства; X_{1_02} – нормоване значення кількості підприємств, що реалізували інноваційну продукцію; X_{2_02} – нормоване значення кількості підприємств, що реалізували продукцію, що була новою для ринку; X_{3_02} – нормоване значення кількості підприємств, що реалізували продукцію, що була новою тільки для підприємства.

$$I_3 = 0,227584 + 0,033492 \cdot X_{1_03} + 0,026113 \cdot X_{2_03} + 0,023455 \cdot X_{3_03}, \quad (3)$$

де I_3 – індекс матеріально-технічної бази виконання наукових і науково-технічних робіт; X_{1_03} – нормоване значення кількості організацій, які виконують наукові та науково-технічні роботи; X_{2_03} – нормоване значення кількості виконаних наукових і науково-технічних робіт; X_{3_03} – нормоване значення обсягу наукових і науково-технічних робіт, виконаних власними силами наукових організацій.

$$I_4 = 0,130299 + 0,106597 \cdot X_{1_04} + 0,092494 \cdot X_{2_04} + 0,000259 \cdot X_{3_04}, \quad (4)$$

де I_4 – індекс експорту інноваційної продукції; X_{1_04} – нормоване значення кількості підприємств, що реалізували інноваційну продукцію за межі України; X_{2_04} – нормоване значення обсягу реалізованої інноваційної продукції за межі України; X_{3_04} – нормоване значення відсотка реалізованої інноваційної продукції за межі України до загального обсягу реалізованої інноваційної продукції.

Усі побудовані моделі мають високу точність апроксимації, про що свідчать отримані значення коефіцієнтів множинної кореляції.

На четвертому етапі визначається приналежність регіонів України до певних кластерів, утворених залежно від рівня ІІ. Для діагностики стану регіонів за

значеннями відповідних складових ІІІ I_1 - I_4 використано кластерний аналіз. За допомогою методу k-середніх визначено три кластери розподілу регіонів (табл. 2).

Таблиця 2

Статистичні характеристики побудованих кластерів за значеннями складових ІІІ регіонів України

Складові інноваційного потенціалу	1-й кластер		2-й кластер		3-й кластер	
	Середнє значення	Стандартне кв. відхил.	Середнє значення	Стандартне кв. відхил.	Середнє значення	Стандартне кв. відхил.
I1	0,7388	0,078	0,3766	0,0889	0,2351	0,0611
I2	0,8541	0,1761	0,4519	0,0833	0,2715	0,06
I3	0,7962	0,2355	0,3092	0,0462	0,2587	0,0233
I4	0,519	0,12	0,4961	0,1655	0,2503	0,0938

До першого кластера включено регіони з досить високими значеннями складових ІІІ; до другого кластера – регіони з середнім рівнем складових ІІІ, до третього кластера – регіони з низьким рівнем складових ІІІ.

Ефективність заходів або спеціальних програм щодо покращення всіх або окремих складових ІІІ для тих чи інших регіонів може проявлятися у позитивних якісних змінах щодо стану ІІІ регіону в разі його переходу до іншого кластера, кращого за значеннями складових ІІІ. Для того щоб визначити приналежність регіонів з новими значеннями складових ІІІ до того чи іншого кластера, рекомендовано використати дискримінантні функції.

Для кожного з кластерів побудовано відповідну дискримінантну функцію (5–7), аргументами якої виступають значення складових ІІІ I_1, I_2, I_3, I_4 .

Дискримінантна функція для 1-го кластера:

$$F_1 = -149,396 + 170,414 \cdot I_1 - 63,04 \cdot I_2 + 243,13 \cdot I_3 + 53,869 \cdot I_4. \quad (5)$$

Дискримінантна функція для 2-го кластера:

$$F_2 = -37,491 + 65,654 \cdot I_1 + 3,714 \cdot I_2 + 80,576 \cdot I_3 + 41,952 \cdot I_4. \quad (6)$$

Дискримінантна функція для 3-го кластера:

$$F_3 = -17,419 + 54,832 \cdot I_1 - 22,834 \cdot I_2 + 82,7805 \cdot I_3 + 23,897 \cdot I_4. \quad (7)$$

Згідно з вирішальним правилом регіон з новими значеннями складових ІІІ буде належати до того кластера, де отримано максимальне значення дискримінантної функції.

На п'ятому етапі з'ясовується, чи відповідає позиція регіону, що визначена за результатами дискримінантного аналізу цілям стратегії його розвитку. В разі негативної відповіді здійснюється пошук наявних незадіяних резервів невикористаного ІІІ (6, 7, 8 етапи) й переглядаються цілі, завдання та заходи проекту програми розвитку ІІІ (9 етап). На десятому етапі здійснюється затвердження програм розвитку ІІІ. Розроблений методичний підхід дозволяє диференційовано оцінювати структурні особливості ІІІ промислових комплексів регіонів України.

Доведено, що перехід національного господарства на інноваційний шлях розвитку є можливим за таких умов: забезпечення ефективної організації наукових досліджень, що дозволить зберегти й нарощувати наукоємні виробництва; розбудови національної інноваційної системи, включаючи інноваційну інфраструктуру, що прискорить комерціалізацію науково-технічних знань; створення системи мотивації активізації інноваційної діяльності. Для реалізації цих умов запропоновано використовувати трьохсекторну модель організаційно-економічного механізму (ОЕМ) інноваційного розвитку промислового сектора України (рис. 4).

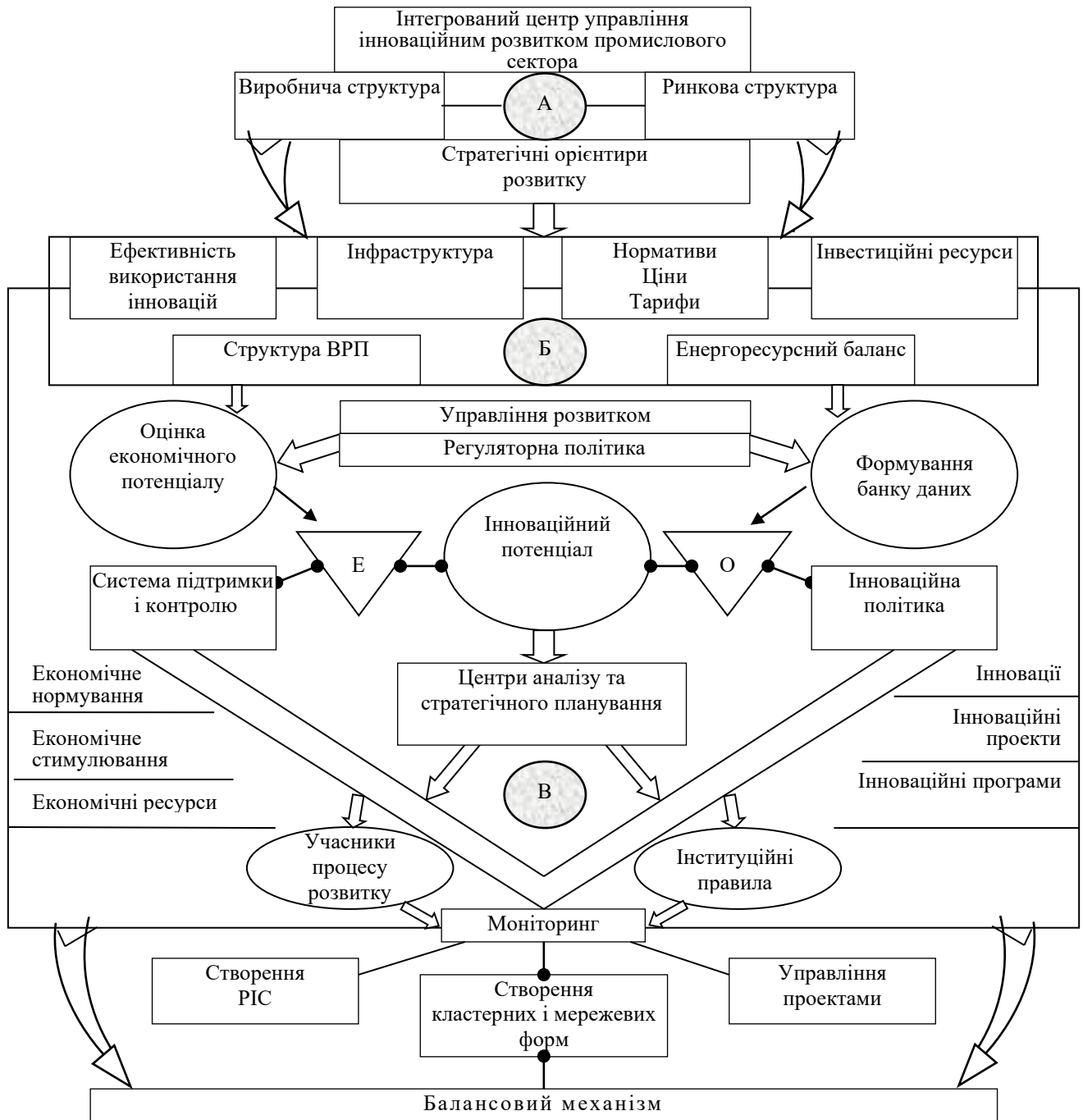

Рис. 4. Трьохсекторна модель організаційно-економічного механізму управління інноваційним розвитком промислового сектора України

Структурно-логічну модель розроблено за принципом від загального до

окремого. Основні елементи ОЕМ: А – загального значення (типові для більшості економічних систем); Б – економічної специфіки; В – інноваційного менеджменту; О – організаційна і Е – економічна складові механізми розвитку.

Отримані результати дозволили розробити комплекс заходів щодо прискорення інноваційного розвитку промислового комплексу України та запропонувати утворити інтегрований центр управління або комітет інноваційного розвитку промислового сектора економіки України, який має реалізовувати координаційні функції з виконання стратегічних програм інноваційного розвитку економічних систем.

ВИСНОВКИ

Під час написання дисертаційної роботи проведено теоретичне узагальнення та запропоновано нові підходи до вирішення науково-практичних завдань удосконалення механізму управління розвитком інноваційного потенціалу країни та її регіонів. Основні висновки та результати, що напрацьовані у роботі, полягають у такому.

1. Узагальнено наукові підходи до визначення ролі складових інтелектуального потенціалу у забезпеченні сталого соціально-економічного розвитку України. Дано визначення поняття «інноваційний потенціал» як готовності, можливості та здатності економічної системи використовувати всі наявні ресурси для здійснення ефективної інноваційної діяльності.

На основі побудованої бінарної структурно-логічної моделі виявлено взаємозв'язки між процесами розвитку інноваційного потенціалу та науково-технічним розвитком. Це дозволило уточнити наукові підходи до вирішення проблем управління розвитком інноваційного потенціалу держави в контексті формування умов для розбудови економіки знань в Україні.

2. Визначено напрями розвитку інноваційного потенціалу України та її регіонів з урахуванням зарубіжного досвіду, що дало можливість запропонувати основні підходи щодо удосконалення методичного забезпечення ідентифікації поточного стану інноваційного потенціалу економічних систем державного й регіонального рівнів управління.

3. Встановлено, що тренди динаміки розвитку інноваційної діяльності в Україні не відповідають загальносвітовим характеристикам інтенсифікації процесів розробки та комерціалізації інноваційної продукції. Для подолання розбіжностей між Україною і провідними країнами світу в інноваційному розвитку конкретизовано основні проблеми, вирішення яких має сприяти прискоренню структурної перебудови національного господарства шляхом збільшення частки високотехнологічних виробництв з високим рівнем доданої вартості й подолання високого рівня територіальної диференціації у розвитку інноваційного потенціалу регіонів України.

4. Розроблено структурно-логічну модель управління інноваційним розвитком регіонів із використанням бенчмаркінгу. Для імплементації бенчмаркінгу в модель управління розвитком регіонів країни визначено структуру завдань інноваційних змін на засадах бенчмаркінгу, у якій оцінювання потенціалу регіону є важливою складовою процесу управління його розвитком.

5. Оцінювання стану інноваційного потенціалу промислових комплексів регіонів України ґрунтується на визначенні інтегральних показників оцінки стану складових інноваційного потенціалу. Оцінювання стану інноваційного потенціалу регіонів країни здійснюється поетапно. Для кожного етапу розроблено відповідні рекомендації щодо його виконання, включаючи економіко-математичні моделі регресійного, таксономічного та дискримінантного аналізу, які дозволяють отримати кількісні і якісні оцінки інноваційного потенціалу кожного регіону України та порівнювати їх між собою.

6. Визначено напрями удосконалення управління інноваційним розвитком промисловості України на підставі розробленої трьохсекторної моделі організаційно-економічного механізму управління інноваційним розвитком промисловості України. Це є підґрунтям вибору інструментів управління інноваційним розвитком економічних систем на національному, регіональному та галузевому рівнях.

СПИСОК ОПУБЛІКОВАНИХ ПРАЦЬ ЗА ТЕМОЮ ДИСЕРТАЦІЇ

Монографії

1. Глізнуца М. Ю., Ігнатова Є. М., Гончар І. О., Гасанов М. М. Інтелектуалізація суспільства як пріоритетний вектор кадрової політики. // Стратегія розвитку кадрової політики промисловості в умовах інноваційного розвитку України : монографія / під заг. ред. Є. М. Ігнатової. Харків : ПВПП «Слово», 2014. С. 109–146.

Здобувачем виявлено резерви невикористаного інноваційного потенціалу промислового комплексу.

Статті у наукових фахових виданнях та виданнях, які включені до міжнародних наукометричних баз

2. Глізнуца М. Ю. Науково-технічний потенціал: схема оцінки та прерогативи. *Вестник національного технічного університета «Харьковский политехнический институт»*. 2005. Вып. 33. С. 57–62.

3. Глізнуца М. Ю., Кучинський В. А. Визначення сучасних тенденцій розвитку науково-технічної бази виробничих підприємств. *Вісник Національного технічного університету «Харківський політехнічний інститут»*. 2009. № 34. С. 87–92.

Здобувачем виявлено проблеми стану науково-технічної бази виробничих підприємств в сучасних умовах.

4. Глізнуца М. Ю. Концепція управління науково-технічним розвитком і досягненням стратегічних цілей машинобудівного підприємства. *Вчені записки Харківського інституту управління*. 2012. Вип. 32. С. 218–224.

5. Глізнуца М. Ю. Региональная политика как инструмент адаптации предприятий глобальным инновационным процессам. *Вчені записки Харківського інституту управління*. 2014. Вип. 36. С. 49–59.

6. Глізнуца М. Ю. Економічне моделювання інтелектуального капіталу регіону і використання бенчмаркінгу. *Вчені записки Харківського інституту управління*. 2015. Вип. № 38. С. 121–129.

7. Глізнуца М. Ю., Перерва П. Г. Бенчмаркінг як оцінювання інтелектуального потенціалу. *Маркетинг і менеджмент інновацій*. 2015. № 4. С. 11–19.

Здобувачем досліджено структуру потенціалу регіону та сформульовано структуру завдань бенчмаркінгу для регіонів.

8. Глізнуца М. Ю., Перерва П. Г. Дослідження зарубіжного досвіду оцінки інтелектуального потенціалу організацій. *Бізнес Інформ*. 2016. № 1. С. 49–55.

Здобувачем досліджено структуру інтелектуального потенціалу та запропоновано процедурну модель етапів оцінки й управління інтелектуального потенціалу.

9. Глізнуца М. Ю. Визначення складових та оцінка інноваційного потенціалу регіону. *Технологический аудит и резервы производства*. 2016. № 3/5 (29). С. 11–14.

10. Глізнуца М. Ю. Вплив інтелектуального капіталу на інноваційний розвиток регіонів. *Економіка та суспільство*. 2017. № 9. URL: <http://economyandsociety.in.ua>

11. Глізнуца М. Ю. Удосконалення управління державною інноваційною політикою. *Економічний вісник Запорізької державної інженерної академії*. 2017. № 2 (08). С. 40–46.

12. Posokhov, I., Herashchenko, I., Gliznutsa, M. The impact of the threshold indication system on Ukraine's gross public and corporate debts. *Economic Annals-XXI*. 2017. Volume 167. Issue 9-10. P. 43-48. URL: <https://doi.org/10.21003/ea.V167-09>

Здобувачем досліджено структуру інтелектуального капіталу та його вплив на економічну систему.

Публікації за матеріалами конференцій

13. Глізнуца М. Ю. Методы количественной оценки научно-технического потенциала машиностроительного комплекса // Международная научная конференция MicroCAD : Секція № 16 – Сучасні технології в економіці та менеджменті. Харків в: НТУ ХПІ, 2008. С. 72.

14. Глізнуца М. Ю. Экономико-методологическая сущность научно-технического потенциала // Международная научная конференция MicroCAD : Секція № 16 – Сучасні технології в економіці та менеджменті. Харків : НТУ ХПІ, 2009. С. 105.

15. Глізнуца М. Ю. Оцінка впливу науково-технічної бази на стан підприємств виробничої сфери // Международная научная конференция MicroCAD : Секція № 16 - учасні технології в економіці та менеджменті. Харків : НТУ ХПІ, 2010. С. 115.

16. Глізнуца М. Ю. Науково-технічна інтеграційна політика забезпечення розвитку МБП Харківщини // *Economics, Healthcare and Education in the modern World*. Польща : Ополе, 2013. С. 24–27.

17. Кашпур І. Ю., Глізнуца М. Ю., Лук'яниця А. Д. Логіко-структурне моделювання процесів розвитку / Математическое моделирование процессов в экономике и управлении проектами и программами (ММП-2015) : материалы Междунар. науч.-практ. конф. (Коблево, 14–20 сентября 2015 г.). Харьков : ХНУРЭ, 2015. С. 233–237.

Здобувачем обґрунтовано структурно-логічний підхід до управління розвитком інноваційного потенціалу.

18. Глізнуца М. Ю. Особливості інноваційного розвитку економічних систем в сучасних умовах // Дослідження та оптимізація економічних процесів. Оптимум-2015 : матеріали XI Міжнар. наук.-практ. конф. Харків, 2015. С. 73–76.

19. Глізнуца М. Ю. Основи формування інтелектуального потенціалу // Стратегії інноваційного розвитку економіки України: проблеми, перспективи, ефективність : матеріали VI Міжнар. наук.-практ. Internet-конференції. Харків, 2015. С. 82–84.

20. Глізнуца М. Ю. Шляхи науково-технічного розвитку машинобудівного комплексу регіонів / Проблеми та перспективи розвитку економіки освіти регіону : матеріали XI Міжнар. наук.-практ. конф. аспірантів, молодих учених та науковців (Кременчук, 21 квіт. 2016 р.). Кременчук, 2016. С. 147–148.

21. Глізнуца М. Ю. Інтелектуальний потенціал регіонів як фактор конкурентоспроможності України на міжнародних ринках // Проблеми економіки, фінансів та управління експортно-імпортовою діяльністю : матеріали II Міжнар. наук.-практ. інтернет-конференції (Львів, 12 трав. 2016 р.). Львів, 2016. С. 18–19.

22. Глізнуца М. Ю. Бенчмаркінг як метод управління розвитком регіональних комплексів // Перспективи розвитку економіки України: теорія, методологія, практика : матеріали XI Міжнар. наук.-практ. конф. (Луцьк, 25–26 трав. 2016 р.). Луцьк, 2016. С. 169–171.

23. Глізнуца М. Ю. Вплив інтелектуального капіталу на інноваційний розвиток країни // Дослідження та оптимізація економічних процесів. Оптимум-2016 : матеріали XII Міжнар. наук.-практ. конф. Харків, 2016. С. 77–79.

24. Глізнуца М. Ю. Місце інноваційного потенціалу у розвитку національної економіки // Стратегії інноваційного розвитку економіки України: проблеми, перспективи, ефективність. Форвард-20017 : матеріали VII Міжнар. наук.-практ. Internet-конференції. Харків, 2017. С. 129–130.

АНОТАЦІЯ

Глізнуца М. Ю. Управління розвитком інноваційного потенціалу України та її регіонів. – Рукопис.

Дисертація на здобуття наукового ступеня кандидата економічних наук за спеціальністю 08.00.03 – економіка та управління національним господарством. – Науково-дослідний центр індустріальних проблем розвитку НАН України. – Харків, 2019.

Дисертаційну роботу присвячено актуальним проблемам оцінки й управління інноваційним розвитком держави на регіональному рівні за рахунок формування складових оцінки інноваційного потенціалу держави та дослідження і використання в економічній практиці інтелектуального капіталу при вирішенні завдань інноваційного розвитку регіонів України. Проаналізовано об'єктивні передумови та причини виникнення проблемних ситуацій в економіці та визначено завдання забезпечення інтелектуальним ресурсом процесу розвитку економічних систем.

Розкрито особливості інституційного підходу до оцінювання інтелектуального потенціалу та визначено, що в державній регіональній політиці наука, освіта та бізнес мають бути скоординовані в рамках державної стратегії економічного розвитку, а самі регіони більш ініціативно і на власних ресурсах здійснюють необхідні заходи інноваційної діяльності.

В дисертації проаналізовано та використано зарубіжний досвід з питань оцінювання і використання інноваційного потенціалу; розкрито позитивну роль і специфіку бенчмаркінгового аналізу в управлінні розвитком; запропоновано практичні заходи щодо адаптації бенчмаркінгу до національних умов формування державного регіонального інноваційного розвитку.

Розроблено трьохсекторну модель організаційно-економічного механізму регіонального розвитку та систему інформаційної підтримки регіональної

інноваційної політики. Сформовано систему показників оцінювання інтелектуального потенціалу регіонів країни та виконано відповідні розрахунки, що характеризують інноваційний стан регіонів країни та зміни цього стану в динаміці.

Розроблено блочний алгоритм розвитку регіонів країни, з якого слідує, що управління розвитком не обмежується пакетом інноваційних проєктів, а включає у свій механізм управління ресурсами, технологіями, інфраструктурою та стимулами.

Ключові слова: інтелектуальний капітал, інноваційний потенціал, інноваційний розвиток, оцінювання, бенчмаркінг.

АННОТАЦІЯ

Глизнуца М. Ю. Управление развитием инновационного потенциала Украины и ее регионов. – Рукопись.

Диссертации на соискание ученой степени кандидата экономических наук по специальности 08.00.03 – экономика и управление национальным хозяйством. – Научно-исследовательский центр индустриальных проблем развития НАН Украины. – Харьков, 2019.

Диссертационная работа посвящена актуальным проблемам оценки и управления инновационным развитием государства на региональном уровне за счет формирования составляющих оценки инновационного потенциала государства. Проанализированы объективные предпосылки и причины возникновения проблемных ситуаций в экономике, и определены задачи обеспечения интеллектуальным ресурсом процесса развития экономических систем.

Дано авторское определение базовых понятий «инновационный потенциал», «интеллектуальный капитал», «интеллект». Подчеркнуто значение нового экономического мышления в инновационной политике развития регионов страны.

Выделены структурные особенности интеллектуального потенциала с доминантной ролью научно-технологической составляющей и системой знаний и умений организационно-экономического характера.

Раскрыты особенности институционального подхода к оценке интеллектуального потенциала, и определено, что в региональной политике наука, образование и бизнес должны быть скоординированы в рамках государственной стратегии экономического развития, а сами регионы более инициативно и на собственных ресурсах осуществляют необходимые меры инновационной деятельности.

Раскрыта логика оценивания интеллектуального потенциала, которая состоит из ряда этапов.

На первом этапе осуществляется подготовка проекта программы развития инновационного потенциала и обоснование факторов и показателей, характеризующих составляющие инновационного потенциала.

На втором этапе осуществляется разработка факторных моделей влияния факторов на локальные показатели, формирующие составляющие инновационного потенциала.

Третий этап предполагает разработку моделей оценки составляющих инновационного потенциала промышленного комплекса.

На четвертом этапе разрабатываются модели определения принадлежности промышленного комплекса региона по значениям интегральных показателей оценки составляющих инновационного потенциала к соответствующим кластерам.

На пятом этапе реализуется проверка результатов определения принадлежности промышленного комплекса региона к соответствующему кластеру, и дается ответ на вопрос: удовлетворяют ли поставленные цели инновационной стратегии региона?

На шестом этапе осуществляется ранжирование интегральных показателей оценки составляющих инновационного потенциала промышленного комплекса.

Седьмой этап предполагает определение резервов неиспользованного инновационного потенциала промышленного комплекса каждого из регионов Украины для каждой составляющей.

Восьмой этап предполагает проверку, произошло ли уменьшение недоиспользованного инновационного потенциала.

Девятый этап предполагает пересмотр целей и мероприятий программ развития инновационного потенциала.

На последнем этапе предполагается утверждение программ развития инновационного потенциала.

В диссертации проанализированы и использованы зарубежный опыт по вопросам оценки и использования инновационного потенциала, раскрыты положительная роль и специфика бенчмаркинг-анализа в управлении развитием, предложены практические меры по адаптации бенчмаркинга с национальными условиями формирования государственной региональной политики.

Разработаны трехсекторная модель организационно-экономического механизма регионального развития и система информационной поддержки региональной инновационной политики. Сформирована система показателей оценки интеллектуального потенциала регионов страны, и выполнены соответствующие расчеты, характеризующие инновационное состояние регионов страны и изменения этого состояния в динамике.

Разработан блочный алгоритм развития регионов страны, из которого следует, что управление развитием не ограничивается пакетом инновационных проектов, а включает в свой механизм управление ресурсами, технологиями, инфраструктурой и стимулами.

Практическое значение имеет предложенная в диссертации модель радикальных изменений (модель ИРЗ), ориентирующая регионы страны на прорывные технологии и формирование нового экономико-технологического уклада, чем подчеркивается зависимость экономики от научно-технических достижений.

Ключевые слова: интеллектуальный капитал, инновационный потенциал, инновационное развитие, оценка, бенчмаркинг.

SUMMARY

Glznoutsa M. Management of the development of the innovative potential of Ukraine and its regions. – The manuscript.

Dissertation on competition of a scientific degree of candidate of economic sciences on a specialty 08.00.03 – Economics and management of national economy. – Research Center for Industrial Problems of Development of the National Academy of Sciences of Ukraine. – Kharkiv, 2019.

Dissertation is devoted to topical problems of evaluation and management of innovative development of the state at the regional level due to the formation of the

components of the state innovative capacity assessment. Analyzed the objective conditions and causes of the problem situations in the economy and set objectives to ensure intellectual resource of the process of development of economic systems.

The significance of the new economic thinking in innovation policy development regions.

The structural features of the intellectual potential to the dominant role of the scientific and technological content and system of knowledge and skills of organizational and economic nature.

The features of the institutional approach to the assessment of intellectual potential, and determined that the regional policy science, education and business must be coordinated within the framework of the state's economic development strategy, and the regions themselves more proactively and on its own resources carried out the necessary measures of innovative activity on the mechanism of self-reliance and self-government.

The thesis analyzed and used foreign experience on the evaluation and use of intellectual potential, disclosed a positive role and the specificity of benchmarking analysis in the management of development, proposed practical measures for benchmarking adaptation to national conditions of formation of regional policy.

A three-sector model of organizational-economic mechanism of regional development and the system of information support of regional innovation policies. The system of intellectual potential of the evaluation indicators of the regions and made the appropriate calculations, describing the state of innovation regions and variations of this condition over time. A block algorithm development of the regions from which it follows that the development of the control is not limited package of innovative projects, and includes a mechanism for resource management, technology, infrastructure, and incentives.

The practical significance of the thesis is proposed in the model of radical change (model NIHD), which orients the regions on the breakthrough technologies and the formation of a new economic and technological order, which stresses the dependence of the economy on the scientific and technological achievements.

Keywords: intellectual capital, innovation potential, innovation development, evaluation, benchmarking.

Формат 60x84/16. Ум. друк. арк. 0,9. Тир. 100 прим. Зам. № 287-19.
Підписано до друку 28.05.2019. Папір офсетний.

Надруковано з макету замовника у ФОП Бровін О.В.
61022, м. Харків, вул. Трінклера, 2, корп. 1, к. 19. Т. (057) 758-01-08, (066) 822-71-30
Свідоцтво про внесення суб'єкта до Державного реєстру
Видавців ти виготовників видавничої продукції серія ДК 3587 від 23.09.09 р